

Undervandsbåden HMS M2

Indledning

Blandt de mange postkort med militære motiver, som udbydes til salg via internetauktionsuniverset eBay så jeg et kort med et ganske usædvanligt motiv, nemlig en "hangar-undervandsbåd". Her er lidt af historien om dette usædvanlige fartøj.

Undervandsbåden HMS M2 (1916-1932)

Undervandsbåden HMS M2.

Fra Kilde 1.

M-klassen (*M* for Monitor) omfattede i alt 4 fartøjer, hver udrustet med en 12" kanon (30,5 cm) og beregnet til bombardement af fjendtlige kystbefæstninger.

De 4 undervandsbåde blev bestilt i 1916 (ombygget fra K-klassen) og udrustet med de for undervandsbåde temmelig kraftige kanoner.

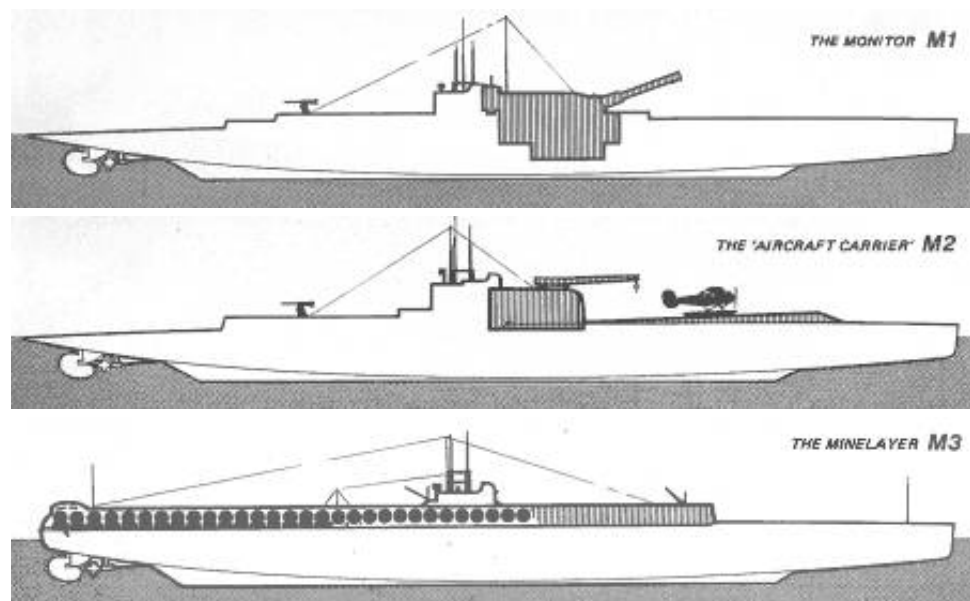
Kun M1 blev færdig inden Første Verdenskrig sluttede, men kom ikke til anvendelse.

Flådens ledelse vurderede, at risikoen for en tysk kopi af en eventuel tabt gået undervandsbåd anvendt mod de engelske kyster, var for stor til at det kunne opveje fordelene ved at anvende våbensystemet.

Efter krigen færdiggjordes M2 og M3, mens M4 blev hugget op inden færdiggørelse.

Nedrustningstraktaten fra 1920 (Washington-traktaten), der bl.a. satte grænser for krigsskibes størrelse og bevæbning, gjorde, at man fjernede de tunge kanoner.

M2 blev i stedet udstyret med et hydroplan fra 1927 til 1928 og M3 som minelægger.

Undervandsbådene i M-klassen.

Fra Kilde 2.

De tre M-klasse undervandsbåde blev dog præget af uheld, og således gik HMS M1 tabt den 25. oktober 1925, da hun blev påsejlet af det svenske fragtskib SS Vidal i Den engelske Kanal.

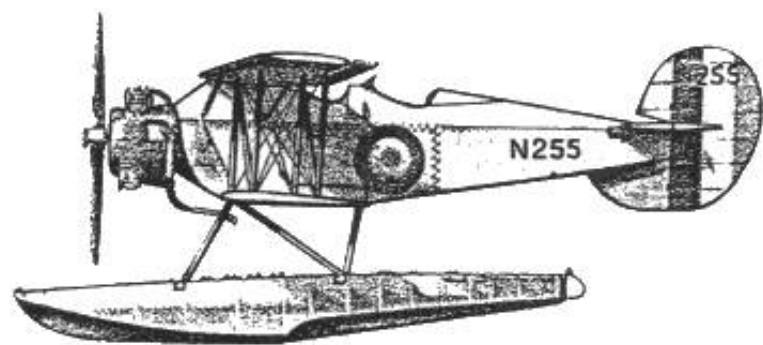
HMS M2 sank den 26. januar 1932, ud for Portland. Besætningen på 60 mand omkom; et Parnall Peto hydroplan gik tabt sammen med undervandsbåden.

M 3 overlevede til 1939, hvor hun blev skrottet.

Ideen om engelsk hangar-undervandsbåd døde med tabet af HMS M2, men også den franske flåde eksperimenterede med et tilsvarende projekt (undervandsbåden Surcouf).

Den japanske flåde byggede tre hangar-undervandsbåde af Sen Toku-klassen, beregnet på bl.a. at kunne angribe Panama Kanalen; to blev sænket af amerikanerne, mens den tredje overgav sig.

Parnall Peto hydroplanet

Parnall Peto hydroplan.

Fra Kilde 2.

Flyfabrikken Parnall and Sons i Bristol udviklede i tæt kontakt med Admiraltetet en række specialfly og fremstillede under Første Verdenskrig yderligere en række fly, der var designet andet steds, f.eks. Avro 504.

Parnell fik til opgave at designe et tosædet hydroplan, der kunne opsendes fra en katapult på undervandsbåden M 2.

Parnall Peto hydroplan.

Fra Kilde 6.

Parnell Peto hydroplanet havde en 135 HK motor og en flyvetid på ca. 2 timer, ved en hastighed på 125 km/t.

Undervandsbåden HMS M2 og et Parnell Peto hydroplan.

Fra Kilde 2.

Den operative ide var, at undervandsbåden skulle arbejde som forspids for en større flådestyrke og ved hjælp af sit fly rekognoscere mod fjendtlige flådeenheder.

Næsten fra periskopdybde skulle hun åbne sine hangarporte, lade hydroplanet starte fra en katapult, lukke hangarportene og derefter dykke igen - alt inden for 5 minutter!

Ombordtagning af et Parnell Peto hydroplan på HMS M2.

Fra Kilde 5.

Efter afsluttet mission landede hydroplanet ved siden af undervandsbåden og blev hejst ombord ved hjælp af en kran.

Herefter blev vingerne foldet tilbage og hydroplanet ført tilbage til sin hangar, hvorefter undervandsbåden kunne dykke.

Om forliset af HMS M2

Ubådsmoderskibet HMS Titania, ca. 1938.

Fra Kilde 10.

HMS M2 stod den 26. januar 1932 ud af havnen i Portland til et øvelsestogt i West Bay.

I den sidste radiokontakt mellem undervandsbåden og dens moderskib - HMS Titania - blev det klokken 10:11 oplyst, at M2 ville dykke klokken 10:30.

HMS Titania gjorde tjeneste som ubådsmoderskib fra 1915 til 1949.

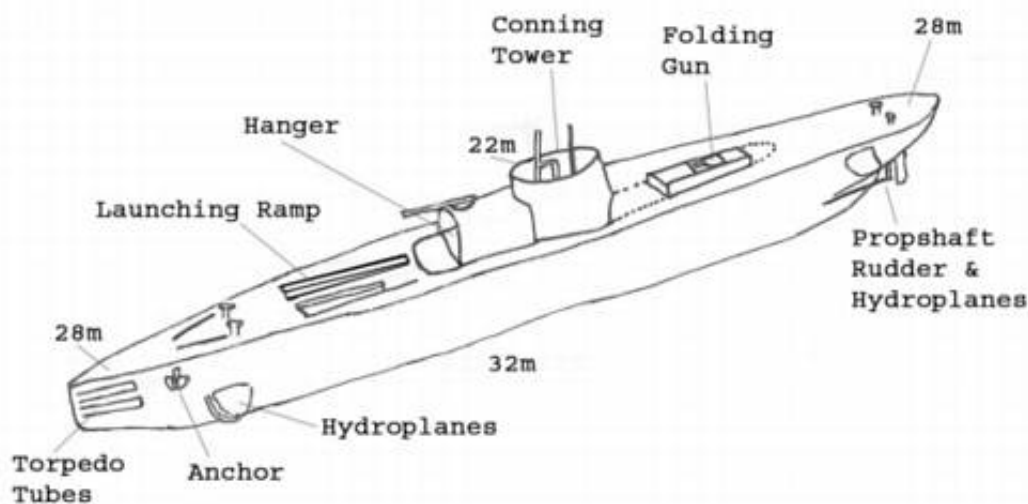

Positionen for vraget af HMS M2.
Fra Kilde 6.

Kaptajn A.E. Howard fra Coasteren Tyneside, som passerede undervandsbåden klokken 11:15, meldte efterfølgende, at han havde observeret en stor undervandsbåd dykke, med agterenden først! Kaptajnen var ikke klar over betydningen af det observerede og meldte derfor først om det, da han kom i havn.

Vraget blev lokaliseret den 3. februar 1932 og der blev nu gjort talrige forsøg på at bjærge undervandsbåden. Efter 1.500 dykninger lykkedes det den 8. december 1932 næsten at få vraget op til overfladen, men med undervandsbåden kun seks meter fra overfladen blæste en storm op, og bjærgningsforsøget måtte opgives.

Vraget blev fundet med hangarportene åbne, og to teorier om årsagen til forliset er blevet fremsat. Efter den ene skulle besætningen - i et forsøg på at slå sin egen rekord med at få hydroplanet sendt op - have åbnet hangarportene for tidligt. Den anden teori tilsiger problemer med ballasttankene. Hvis der var ubalance mellem de forreste og bagerste sektioner - en ordentlig udligning af ballast og tryk kunne tage op til 15 minutter - kunne det medføre, at undervandsbåden sank, præcis som observeret fra coasteren Tyneside.

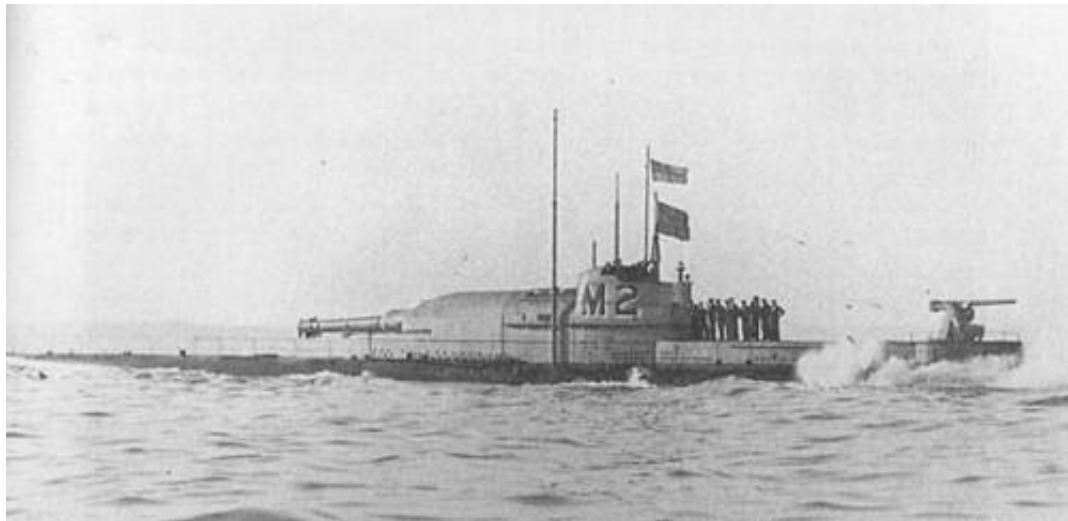

Skitse af vraget af HMS M2.
Fra Kilde 6.

Vraget af HMS M2 ligger i dag på 32 m dybde, og Kilde 4 angiver positionen i Lyme Bay, hvis man skulle nogen have lyst til at bese det.

Afslutning

Er man interesseret i postkortet med HMS M2, kan det (endnu (20/9-2005)) købes for GBP 2,50, eller man kan byde på det, til en udgangspris på GBP 0,99.

*Undervandsbåden HMS M2, før ombygningen til "hangar-undervandsbåd" i 1927-28.
Fra Kilde 5.*

Tilsvarende kan billedet af HMS Titania købes hos Battleships-Cruisers.co.uk.

Undervandsbåden var i begge udgaver udrustet med 4 stk. 45 cm (18") torpedorør, og medførte i alt 8 torpedoer.

På hækken ses den sekundære armering - en 76 mm (3") kanon.

Kilder

1. M2 submarine submersible aircraft carrier postcard
2. M Class submarines (*Submariners Association, Barrow-in-Furness*)
3. M Class submarines (*Dave Hallas*)
4. Submarine aircraft carrier
5. HMS M2
6. Wreck Tour 5: M2
7. Parnall and Sons.
8. Parnall Historic Aviation Photos.
9. Parnall Peto.
10. Royal Navy Depot Ships

Per Finsted